

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-08-05

Vår referens

Jenny Lindvall

Utvecklingsamordnare

jenny.lindvall2@malmoe.se

Remiss angående Remiss Socialdepartementet - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)

ASN-2024-9992

Sammanfattning

Socialdepartementet har gett Malmö stad möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas* (SOU 2024:23). Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit betänkandet på remiss från Stadskontoret.

Utredningen föreslår en ny lag som förbjuder viss försäljning av lustgas. Utredningen har också sett över vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet och föreslår bland annat att det nuvarande matkravet för att få servera alkohol förändras något i fråga om utbud och tidpunkt. Utredningen lämnar förslag som syftar till en effektivare tillsyn över alkohol, tobak och nikotinprodukter.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till utredningens förslag. Flera av de föreslagna förändringarna kan bidra till att uppnå en effektivare och mer rättssäker tillämpning av bestämmelserna. Förvaltningen ser dock svårigheter med förslaget att kommunen ska bedriva tillsyn över serveringstillstånd på svenska fartyg i internationell sjöfart.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23) enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Betänkande av Utredningen om lustgas och vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)
- G-Tjänsteskrivelse - Remiss En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)
- Förslag till yttrande - En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)

Beslutsplanering

ASN beredning 2024-08-05

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2024-08-13

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2024-08-28

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera och ta ställning till hur lustgas ska regleras, se över vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet och analysera konsekvenserna av en eventuell förändring av det övergripande målet för ANDT-politiken (*alkohol, narkotika, dopning och tobak*).

Utredningen har resulterat i betänkandet *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas* (SOU 2024:23). Socialdepartementet har gett Malmö stad möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet. Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit betänkandet på remiss från Stadskontoret.

Nedan följer en kort sammanfattning av de centrala förslagen i betänkandet.

Lustgas

Användningen av lustgas som berusningsmedel har ökat kraftigt under de senaste åren och förekommer framförallt bland barn och unga vuxna. Utredningen föreslår en ny reglering av lustgas. Det blir förbjudet att sälja lustgas till någon under 18 år och den får bara säljas i begränsade mängder eller för användning i näringsverksamhet. Lustgas får inte säljas om det finns anledning att anta att lustgasen ska användas som berusningsmedel.

Folkhälsomyndigheten får tillsynsansvar över att bestämmelserna följs.

Tobak

Utredningen föreslår att bestämmelser om en rök-, tobaks- och nikotinfri skoltid ska införas. Förslaget innebär att elever i förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan samt motsvarande skolformer inte ska få röka, vejpa (använda e-cigarett) eller snusa under den tid då undervisning pågår i skolan. Förbudet föreslås gälla i skolbyggnaden

och i det närområde kring skolan som skolpersonal kan ha uppsikt över samt på skolutflykter och skolresor.

Utredningen föreslår ett minsta antal portioner i en förpackning med tobaksfria nikotinprodukter. Vidare föreslår utredningen en högsta tillåtna nikotinhalt i snus samt ett förbud mot langning till minderåriga av dessa produkter.

Alkohol

Utredningen föreslår att det nuvarande matkravet för att få servera alkohol förändras något i fråga om utbud och tidpunkt.

Enligt förslaget ska det räcka med att restauranger kan erbjuda flera fullgoda måltider, exempelvis även matiga sallader. Nuvarande krav på utbud av rätter bedöms inte längre motiverat i och med ändrade matvanor. Utredningen föreslår vidare att tiden för när matutbudet får begränsas till enklare maträtter ska tidigareläggas till kl. 22.00, istället för kl. 23.00 som idag.

Folkhälsomyndighetens föreskriftsrätt ska utökas. Myndigheten ska ta fram närmare föreskrifter om de krav på mat och lokaler som en restaurang måste uppfylla för att få serveringstillstånd. Förslaget syftar till att åstadkomma en mer enhetlig tillämpning av tillståndsansökningarna i kommunerna. Ansökningsprocessen ska bli mer förutsebar och enklare för företagen.

Reglerna om serveringstillstånd ska även omfatta den alkoholservering som sker ombord på svenska fartyg som trafikerar Sverige och utlandet.

En effektivare tillsyn över alkohol, tobak och nikotinprodukter

Utredningen beskriver att kommunernas handläggning av ansökningar om tillstånd varierar. Ansökningarna kan vara utformade på olika sätt och det saknas en tydlig handledning för vilken information en ansökan bör innehålla. Utredningen föreslår att ansökan om serveringstillstånd för alkohol och försäljningstillstånd för tobaksvaror ska göras på ett av Folkhälsomyndigheten fastställt formulär. Syftet är att tillförsäkra en likabehandling av näringsidkarna samt en effektiv tillståndsprövning och tillsyn.

Utredningen föreslår att regeringen ska ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att tillsammans med länsstyrelserna utforma en läroledd utbildning för kommunala handläggare om tillämpningen av alkohollagen och lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter vid tillståndsprövningen. Förslaget syftar till att stärka handläggarnas kompetens och bidra till en mer likvärdig handläggning.

Tillsynsmyndigheternas tillsynsansvar förtydligas och fördelningen av tillsynsansvar klargörs genom förslag i utredningen.

Sanktionsbestämmelserna i lagen om tobak och liknande produkter preciserar när en kommun ska återkalla ett försäljningstillstånd och när en kommun ska meddela en varning.

Förvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att flera av de föreslagna förändringarna bidrar till att minska och begränsa tobaksbruk samt bruket av lustgas hos unga människor. Vidare kan flera av förslagen ge bättre förutsättningar för en likvärdig bedömning och hantering av tillsyn och prövning inom alkohol- och tobaksområdet.

Nedan redogörs för förvaltningens synpunkter utifrån kapitlen i remissen.

3.12 Förbud mot försäljning i berusningssyfte

Förvaltningen ser att det finns en risk att förbudet att sälja lustgas som berusningsmedel kan kringgås till exempel genom att lustgas bjuds bort på serveringsställen. För att uppnå lagens syfte bör lagförslaget utformas så att det också blir förbjudet att bjuda och ge bort lustgas.

5.2.1 Kopplingen mellan mat och alkoholserving

Förvaltningen delar utredningens bedömning att matkravet fortsatt behöver finnas för att minimera hög berusningsgrad på serveringsställen.

Förvaltningen delar också utredningens bedömning om matutbudet. Nuvarande krav bygger på en föråldrad idé om vad som utgör en fullgod måltid och det finns skäl att ändra kraven.

Förvaltningens erfarenhet är att det är vanligt att restauranger vill stänga köket redan klockan 21.00 då de efter denna tid inte får beställningar på fulla måltider. Det innebär en onödig kostnad eftersom de behöver ha en kock i tjänst som i praktiken inte har ett arbete att utföra. Kravet på ”enklare rätter” bör finnas kvar och det är positivt att tidpunkten för när krav på fullt matbud tidigareläggs.

5.2.2 Överblickbar yta och högst antal personer som får vistas i en lokal

Det befintliga regelverket är tillräckligt och ger kommunerna utrymme att kunna kräva åtgärder av tillståndshavare för att säkerställa överblickbarhet och kontroll. Detta innefattar exempelvis krav på rondering av personal, ordningsvakter eller liknande.

5.3 Serveringstillstånd på svenska fartyg i internationell sjöfart

Förvaltningen har inget att invända mot förslaget om krav på serveringstillstånd i internationell sjöfart. Dock ser förvaltningen svårigheter med att genomföra en effektiv och tillfredsställande tillsyn på dessa fartyg. Flera kommuner har tidigare uppgett svårigheter med tillsyn på inrikes trafikservering till sjöss. Kommunen har inte några realistiska möjligheter att genomföra sådan tillsyn. Resor i internationell sjöfart sträcker sig ofta över flera dygn, vilket skulle skapa organisatoriska och praktiska problem för kommunerna.

6.4 Den kommunala tillståndsprövningen

Förvaltningen vill understryka vikten av att formulären för ansökan om serveringstillstånd samt försäljningstillstånd för tobak utformas så att de kan implementeras i de olika system som kommunerna redan använder för handläggning.

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef